

Sygn. akt VIII GC 39/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 grudnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział VIII Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Kądziołka

Protokolant: Patrycja Predko

po rozpoznaniu w dniu 5 grudnia 2013 r. w Szczecinie

na rozprawie

sprawy z powództwa syndyka masy upadłości Stoczni (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 3.058.241,35 zł (trzy miliony pięćdziesiąt osiem tysięcy dwieście czterdzieści jeden złotych trzydzieści pięć groszy) z ustawowymi odsetkami liczonymi w stosunku rocznym do dnia zapłaty:

- od kwoty 638.282,93 zł (sześćset trzydzieści osiem tysięcy dwieście osiemdziesiąt dwa złote dziewięćdziesiąt trzy grosze) od dnia 2 czerwca 2009 roku,

- od kwoty 2.419.958,42 zł (dwa miliony czterysta dziewiętnaście tysięcy dziewięćset pięćdziesiąt osiem złotych czterdzieści dwa grosze) od dnia 12 maja 2009 roku,

II. oddała powództwo w pozostałym zakresie;

III. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 52.288,68 zł (pięćdziesiąt dwa tysiące dwieście osiemdziesiąt osiem złotych sześćdziesiąt osiem groszy) tytułem kosztów procesu.

Sygn. akt VIII GC 39/13

UZASADNIENIE

Powód syndyk masy upadłości Stoczni (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. wniósł o zasądzenie od pozwanej (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. kwoty 5.880.280,43 zł z odsetkami ustawowymi, na którą to kwotę składają się:

1. kwota 4.805.100,43 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi w następujący sposób:

a) od kwoty 410.162 zł (wpłaconej jako przedpłata z tytułu umowy nr (...)) od dnia 12 maja 2009 r.,

b) od kwoty 1.336.697,08 zł (wpłaconej jako przedpłata z tytułu umowy nr (...)) od dnia 12 maja 2009 r.,

c) od kwoty 638.282,93 zł (wpłaconej jako przedpłata z tytułu umowy numer (...)) od dnia 2 czerwca 2009 r.,

d) od kwoty 708.516,90 zł (wpłaconej jako przedpłata z tytułu umowy numer (...)) od dnia 12 maja 2009 r.,

e) od kwoty 788.916,98 zł (wpłaconej jako przedpłata z tytułu umowy numer (...)) od dnia 12 maja 2009 r.,

f) od kwoty 922.524,54 zł (wpłaconej jako przedpłata z tytułu umowy numer (...)) od dnia 12 maja 2009 r.,

2. kwota 28.764,00 zł z faktury VAT (...) z odsetkami od dnia wniesienia pozwu,

3. kwota 1.046.416,00 zł z faktur VAT o numerach: (...). (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), faktury korekty VAT (...), faktury korekty VAT (...) - z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu.

Nadto powód wniósł o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, powiększonych o koszty opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Powód wskazał, że Stocznia (...) i pozwana spółka (...) zawarły umowy, na mocy których pozwana miała wykonać dla stoczni urządzenia okrętowe. Na poczet realizacji umów stocznia uiściła przedpłaty. Po wszczęciu postępowania kompensacyjnego zarządca kompensacji Stoczni (...) od tych umów odstąpił. Powód domaga się zwrotu przedpłat (zaliczek) jako podstawę prawną wskazując art. 494 k.c.

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie kosztów procesu.

Pozwana przyznała wszystkie fakty przytoczone przez powoda w pozwie, stan faktyczny sprawy uzupełniła jedynie wskazując, że w § 4 każdej umowy strony przewidziały rozwiązanie umowy w przypadku nieustanowienia przez stocznnię zabezpieczeń płatności w określonym terminie, przy czym zgodnie z wolą stron rozwiązanie umowy nie powodowało żadnych kosztów ani roszczeń stron. W odniesieniu do dwóch umów (z których powód dochodzi kwot : 410.162 zł i 1.336.697,08 zł) pozwana wskazała, że w terminie określonym umowami stocznia nie ustanowiła opisanej w umowie akredytywy, umowy zostały rozwiązane przed wszczęciem postępowania kompensacyjnego, stąd roszczenie powoda o zwrot zaliczek jest nieuzasadnione.

Co do czterech umów pozwana przyznała, że odstąpienie zarządcy kompensacji było skuteczne, podniosła jednak, że podstawą prawną roszczenia o zwrot przedpłat mogą być wyłącznie przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu, a nie art. 494 k.c.. Dalej wywiodła, że roszczenie powoda o zwrot zaliczek jest nieuzasadnione, ponieważ pozwana zużyła korzyść w postaci wpłaconych na jej rzecz przedpłat.

W odniesieniu do roszczeń o zapłatę kwoty 28.764,00 zł i kwoty 1.046.416,00 zł pozwana podniosła zarzut przedawnienia.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny :

W dniu 2 kwietnia 2001 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym - Rejestrze Przedsiębiorców pod numerem KRS (...) zarejestrowana została (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W..

Na stanowisku dyrektora techniczno-handlowego w spółce (...) zatrudniony został A. N..

W 2008 roku na stanowisku dyrektora w spółce (...) zatrudniony został P. T., do jego obowiązków należały sprawy związane z rozwiązaniami i systemami dla przemysłu.

P. T. był przełożonym A. N..

dowód: odpis KRS nr (...) karta 313-320

zeznania P. T. – karta 612 02:09:24 - 02:38:24

zeznania A. N. – karta 611 verte 01:17:16 – 02:08:41

Spółka (...) pozostawała w stałej współpracy gospodarczej ze Stoczną (...), w ramach której na zamówienie stoczni wytwarzała urządzenia okrętowe. Współpraca zakończyła się w 2002 roku – wraz z upadłością Stoczni (...).

Spółka (...) okres współpracy zakończyła ze stratą – wyprodukowała wyroby, za które nie otrzymała zapłaty.

dowód: zeznania A. N. – karta 611 verte 01:17:16 – 02:08:41

W dniu 19 października 2001 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym - Rejestrze Przedsiębiorców pod numerem KRS (...) zarejestrowana została Stocznia (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S..

dowód: odpis KRS nr (...) - karta 23-32

Spółka (...) podjęła współpracę ze Stoczną (...). W latach 2003-2006 zostały podpisane kontrakty dotyczące produkcji urządzeń okrętowych na ponad 30 statków.

Umowy zostały zawarte w warunkach „ryнку kupującego” co sprawiło, że spółka (...) podpisując kontrakty nie była w stanie wynegocjować skutecznych zabezpieczeń płatności.

Stocznia (...) nie płaciła regularnie spółce (...) za dostarczane wyroby. W 2007 roku doszło do sytuacji, w której kwota niewystawionych akredytyw bądź niezapłaconych należności za wyroby gotowe osiągnęła około 20.000.000 zł. Spółka (...) nie była w stanie uzyskać płatności z łączących strony umów. Zarząd spółki zdecydował się więc nie realizować dalej umów do czasu zawarcia porozumienia regulującego sprawę dotychczasowych zaległości stoczni w płatnościach.

dowód: zeznania A. N. – karta 611 verte 01:17:16 – 02:08:41

W 2007 roku w Stoczni (...) obowiązki dyrektora handlowego pełnił W. M..

W dniu 26 września 2007 roku zarząd Stoczni (...) na podstawie uchwały nr (...) (...) ustanowił W. M., pracownika zatrudnionego na stanowisku p.o. dyrektora handlowego - pełnomocnikiem do dokonywania w imieniu Stoczni czynności prawnych takich jak: zawieranie umów i kontraktów zaopatrzenia materiałowego, zawieranie kontraktów na sprzedaż usług eksportowych oraz wystawianie faktur dotyczących tych czynności, przyjmowanie i podpisywanie faktur VAT. Dalej w treści pełnomocnictwa zapisano, że dla skuteczności oświadczenia woli w zakresie czynności prawnych jakich jak zawieranie umów wymagane jest współdziałanie z: członkiem zarządu lub zastępcą dyrektora handlowego albo kierownikiem biura zakupów w ramach pełnomocnictw udzielanych tym osobom przez zarząd.

dowód: pełnomocnictwo z dnia 26.09.2007 r. karta 286

zeznania W. M. – karta 611 00:38:44 - 00:53:34

W 2008 roku strony przystąpiły do negocjacji z zamiarem ustalenia warunków kontynuacji współpracy. Sytuacja na rynku zmieniła się o tyle, że stocznia pilnie potrzebowała urządzeń okrętowych i była gotowa na ustępstwa w zakresie zabezpieczeń płatności.

W negocjacjach brali udział między innymi: ze strony stoczni - członek zarządu B. A., dyrektor W. M., W. Z., ze strony spółki (...), który pozostawał w kontakcie ze swoim przełożonym P. T..

dowód: zeznania B. A. – karta 611 00:16:31 – 00:38:19

zeznania W. M. – karta 611 00:38:44 - 00:53:34

zeznania P. T. – karta 612 02:09:24 - 02:38:24

zeznania A. N. – karta 611 verte 01:17:16 – 02:08:41

W wyniku negocjacji strony osiągnęły porozumienie, które pozwoliło na podjęcie przerwanej współpracy.

Ustalono, że zawierane przez strony umowy będą zawierały zapisy zabezpieczające płatność ze strony stoczni oraz bieżące finansowanie realizowanej przez spółkę (...) produkcji urządzeń okrętowych. Wynegocjowano ostatecznie, że na poczet realizacji umów spółka (...) otrzyma 35 % wartości gotowego wyrobu w postaci przedpłaty w gotówce, ponadto stocznia w określonym terminie otworzy akredytywy na pozostałą kwotę, co miało gwarantować, że narastanie kosztów związanych z produkcją w spółce (...) będzie zgodne z napływem pieniędzy bądź z zabezpieczeniem środków na ich finansowanie. Postanowiono również, że brak akredytywy spowoduje, że umowa ulegnie rozwiązaniu, przy czym każdą ze stron będą obciążały takie wydatki, jakie do tej pory poczyniła, bez możliwości dokonywania między stronami jakichkolwiek rozliczeń. Dla stoczni oznaczało to między innymi „przepadek” przedpłaty, dla spółki (...) – brak rekompensaty za nakłady związane z zaangażowaniem produkcji wyrobu, który ostatecznie nie powstał jako wyrób gotowy.

Efektom wypracowanego kompromisu było podpisanie w dniu 8 listopada 2007 roku porozumienia regulującego stosunki stron nawiązane umowami handlowymi dotychczas łączącymi obie spółki, natomiast nowe umowy miały zawierać w swojej treści zapisy o wynegocjowanych warunkach płatności, w tym o skutkach rozwiązania umów w razie nieustanowienia przez stocznnię akredytywy w określonym terminie.

dowód: zeznania P. T. – karta 612 02:09:24 - 02:38:24

zeznania A. N. – karta 611 verte 01:17:16 – 02:08:41

zeznania K. N. – karta 611 verte 00:53:58-01:16:06

W dniu 8 listopada 2007 roku Stocznia (...) i spółka (...) podpisały porozumienie regulujące wzajemne stosunki związane z łączącymi obie spółki umowami handlowymi o numerach: (...) -212-2003 ((...)-1/7-24), (...) oraz (...)(...), dotyczącymi dostaw wyposażenia okrętowego na statki serii (...) 178-I, B 178-III, i B 170-V.

Na wstępie porozumienia zaznaczono, że poczynając od trzeciego kwartału roku 2006 oraz w roku 2007 Stocznia (...) zaprzestała wywiązywania się z obowiązków wynikających z w wymienionych umów w ten sposób, że nie przedstawiała w wymaganych terminach zabezpieczeń płatności (gwarancji bankowych/akredytyw dokumentowych). Brak realizacji przez Stocznnię (...) wyżej wymienionych zobowiązań, wynikających z wiążących strony umów, był przyczyną decyzji podjętej przez A. o całkowitym wstrzymaniu realizacji dostaw do stoczni do czasu podpisania niniejszego porozumienia.

W porozumieniu strony poczyniły następujące ustalenia:

1) stocznia dokona płatności w ramach otwartej akredytywy za dostarczony dla statku (...), zestaw sterowy zgodnie z fakturą numer (...) z dnia 12 października 2007 roku na kwotę 419.109,60 zł oraz za śrubę napędową w kwocie 997.880 zł w terminach wynikających z utworzonej na rzecz spółki (...) akredytywy;

2) stocznia w terminie do 31 grudnia 2007 r. dokona na rzecz spółki (...) zapłaty za gotowe urządzenia okrętowe oraz dokona zapłaty zaliczki na rzecz produkcji innych urządzeń okrętowych stanowiących produkcję w toku na łączną kwotę 15.668.610 zł. Zapłata zostanie dokonana ze środków pochodzących z wpływu za jednostkę (...) stosownie do Instrukcji nr (...), której wzór stanowi załącznik numer 1 do niniejszego porozumienia lub z innego źródła finansowania. Wykaz gotowych urządzeń okrętowych stanowi załącznik nr 2, wykaz innych urządzeń okrętowych stanowiących produkcję w toku stanowi załącznik nr 3 do niniejszego porozumienia. Spółka (...) oświadczyła, że rzeczywiste zaangażowanie produkcji w toku urządzeń okrętowych o których mowa w załączniku nr 3 odpowiada kwocie 6.805.438 zł;

3) z tytułu wyżej wymienionych zobowiązań finansowych na łączną kwotę 15.668.610 zł Stocznia (...) podda się egzekucji w trybie art. 777 § 1 punkt 5 k.p.c.

4) zobowiązania stoczni określone w pkt. 1-3 są wiążące pod warunkiem, że spółka (...) dostarczy śrubę napędową dla jednostki (...) w terminie do końca dnia 9 listopada 2007 r., o ile w tym terminie wejdzie w życie niniejsze porozumienie;

5) spółka (...) zobowiązała się bezwarunkowo dokonać dostawy gotowych urządzeń ujętych w załączniku nr 2 w terminie 21 dni od daty wpływu kwoty 15.668.610 zł;

6) w związku z tym, że stocznia wystąpiła z kolejną propozycją zmian terminów dostaw, które znacząco odbiegają od przewidzianych w umowach handlowych, strony zobowiązują się do podjęcia renegotjacji warunków handlowych tych umów niezwłocznie po dokonaniu przez stocznnię zapłaty kwoty 15.668.610 zł;

7) porozumienie wchodzi w życie z dniem doręczenia spółce (...) aktu notarialnego o dobrowolnym poddaniu się egzekucji oraz zaakceptowanej przez bank instrukcji.

Porozumienie zostało podpisane w imieniu Stoczni (...) przez prezesa zarządu - B. A. i wiceprezesa zarządu - D. B. oraz w imieniu spółki (...) przez pełnomocników zarządu J. P. i A. N..

Załącznik nr 1 do porozumienia stanowiła Instrukcja nr (...) dotycząca zapłaty wynagrodzenia dla spółki (...) za dostawę urządzeń okrętowych na łączną kwotę 15.668.610 zł.

W dniu 9 listopada 2007 r. powołując się na powyższe porozumienie działający w imieniu Stoczni (...) wiceprezesa zarządu - D. B. oraz prokurent P. R. złożyli w formie aktu notarialnego oświadczenie o poddaniu się egzekucji.

dowód: porozumienie z dnia 08.11.2007 r. karta 273-279

oświadczenie o poddaniu się egzekucji – akt notarialny Rep. A nr (...) karta 280-283

W dniu 10 grudnia 2007 r. Stocznia (...) dokonała przelewu na rachunek (...) spółki (...) kwoty 6.445.335,25 USD tytułem zapłaty zgodnie z porozumieniem z dnia 8 listopada 2007 r. wskazując jednocześnie, że kwota przekazu wynosi 15.668.610 zł według kursu wymiany 2,43100 (USD/PLN).

dowód: wyciągi elektroniczne z rachunku bankowego z dnia 10.12.2008 r. karta 284-285

wyciągi elektroniczne z rachunku bankowego z dnia 10.12.2007 r. karta 57-58

W dniu 18 i 19 grudnia 2007 r. spółka (...) wystawiła na rzecz Stoczni (...) „faktury zaliczki” VAT:

1. nr (...) na kwotę 28.764 zł - zaliczka za wspornik steru na jednostkę (...)
2. nr (...) na kwotę 63.610 zł - zaliczka za ster strumieniowy na jednostkę (...) - do faktury tej wystawiono fakturę korektę nr (...), zgodnie z którą zaliczkę ustalono na kwotę 31.110 zł
3. nr (...) na kwotę 79.768 zł - zaliczka za płetwę steru na jednostkę (...)
4. nr (...) na kwotę 151.562 zł - zaliczka za ster strumieniowy na jednostkę (...)
5. nr (...) na kwotę 27.525 zł - zaliczka za wspornik steru na jednostkę (...)
6. nr (...) na kwotę 55.696 zł - zaliczka za ster strumieniowy na jednostkę (...) - do faktury tej wystawiono fakturę korektę nr (...), zgodnie z którą zaliczkę ustalono na kwotę 39.301 zł
7. nr (...) na kwotę 49.483 zł - zaliczka za ster strumieniowy na jednostkę (...)

8. nr (...) na kwotę 79.768 zł - zaliczka za płetwę steru na jednostkę (...)
9. nr (...) na kwotę 33.501 zł - zaliczka za wspornik steru na jednostkę (...)
10. nr (...) na kwotę 73.310 zł - zaliczka za śrubę napędową na jednostkę (...)
11. nr (...) na kwotę 53.905 zł - zaliczka za ster strumieniowy na jednostkę (...)
12. nr (...) na kwotę 36.789 zł - zaliczka za wspornik steru na jednostkę (...)
13. nr (...) na kwotę 50.000 zł - zaliczka za płetwę steru na jednostkę (...)
14. nr (...) na kwotę 120 zł - zaliczka za zestaw sterowy na jednostkę (...)
15. nr (...) na kwotę 26.973 zł - zaliczka za wspornik steru na jednostkę (...)
16. nr (...) na kwotę 11.903 zł - zaliczka za ster strumieniowy na jednostkę (...)
17. nr (...) na kwotę 80.437 zł - zaliczka za linię wałów na jednostkę (...)
18. nr (...) na kwotę 120 zł - zaliczka za zestaw sterowy na jednostkę (...)
19. nr (...) na kwotę 28.169 zł - zaliczka za wspornik sterowy na jednostkę (...)
20. nr (...) na 3.638 kwotę zł - zaliczka za śrubę napędową na jednostkę (...)
21. nr (...) na kwotę 50.205zł - zaliczka za ster strumieniowy na jednostkę (...)
22. nr (...) na kwotę 30.007 zł - zaliczka za wspornik steru na jednostkę (...)
23. nr (...) na kwotę 15.513 zł - zaliczka za linię wałów na jednostkę (...)
24. nr (...) na kwotę 180 zł - zaliczka za zestaw sterowy na jednostkę (...)
25. nr (...) na kwotę 93.129 zł - zaliczka za na jednostkę (...).

W treści faktur zaznaczono, że zaliczki zapłacone zostały w dniu 10 grudnia 2007 roku zgodnie z porozumieniem z dnia 8 listopada 2007 roku.

Faktury zaliczki oraz faktury korekty zostały sprawdzone pod względem formalnym i rachunkowym przez główną księgową oraz dyrektora handlowego Stoczni (...).

dowód: faktury zaliczki VAT oraz faktury korekty - karta 211-266

W następstwie negocjacji prowadzonych w 2007 roku spółka (...) jako sprzedający oraz Stocznia (...) jako kupujący zawarły cztery umowy datowane na dzień 30 kwietnia 2008 roku (oznaczone numerami: (...) (...) (...) (...) (...)) (...), jedną umowę datowaną na dzień 16 czerwca 2008 roku (nr (...) (...)) oraz jedną umowę datowaną na dzień 26 czerwca 2008 roku (nr (...) (...)).

Umowy datowane na dzień 30 kwietnia 2008 roku zostały podpisane za Stocznnię (...) przez wiceprezesa zarządu B. A. i dyrektora handlowego W. M. (w dniu 9 maja 2008 roku) oraz w imieniu spółki (...) przez pełnomocników zarządu J. P. i A. R. (w dniu 13 maja 2008 roku).

Umowa (...) datowana na dzień 16 czerwca 2010 roku została podpisana przez te same osoby w dniu 17 czerwca 2008 roku, natomiast umowa (...) datowana na dzień 26 czerwca 2008 roku została podpisana przez te same osoby odpowiednio w dniach 27 czerwca 2008 roku i 1 lipca 2008 roku.

fakty niesporne

Umowa nr (...), datowana na dzień 30 kwietnia 2008 roku, w § 1 przewidywała, że spółka (...) zobowiązuje się wytworzyć i dostarczyć Stoczni (...) jeden komplet urządzeń z przeznaczeniem na jednostkę (...)(...) dla Armatora (...). Łączną cenę za urządzenia objęte umową ustalono na kwotę 1.009.275 Euro.

W umowie zamieszczono będący wynikiem wypracowanego porozumienia § 4, zatytułowany „warunki płatności”.

Zgodnie z § 4 pkt 1 umowy kupujący zobowiązany był uiścić na rzecz sprzedawcy przedpłatę w wysokości 35% ceny kontraktowej urządzeń. Przedpłata miała nastąpić na podstawie faktur pro forma wystawionych przez sprzedawcę oraz bankowych gwarancji zwrotu zaliczki ważnych 21 dni po umownym terminie dostawy i wystawionych na koszt sprzedawcy. Przedpłata miała być dokonana przez kupującego w ciągu 5 dni roboczych od dnia dostarczenia do kupującego oryginałów faktur pro forma i bankowych gwarancji zwrotu zaliczki. Dalej zapisano, że kwoty przedpłat ustalone w PLN na zasadach określonych w § 3 niniejszej umowy dla dostawy urządzeń okrętowych na jedn. (...)(...) będą pomniejszone o zapłacone przez kupującego w dniu 10.12.2007 r. zaliczki w wysokości: zestaw sterowy 125.770 PLN, płetwa steru 410.162 PLN, ster strumieniowy 187.068 PLN.

Stosownie do § 4 pkt 2 umowy 65% ceny umownej poszczególnych urządzeń okrętowych - zgodnie z § 3 - płatne będzie 30 dni po dostawie w oparciu o akredytywę dokumentową, nieodwoalną i niepotwierdzoną, na podstawie przedłożenia przez sprzedawcę następujących dokumentów: faktura VAT (oryginał + 1 kopia), specyfikacja transportowa potwierdzona przez kupującego, polisa ubezpieczeniowa lub certyfikat ubezpieczeniowy. Akredytywa dostępna w banku kupującego, wystawiona będzie na koszt kupującego 120 dni przed umownym terminem dostawy i ważna 21 dni po terminie dostawy. Treść i warunki akredytywy przed jej wystawieniem będą każdorazowo uzgodnione pomiędzy stronami.

W § 4 pkt 3 zapisano z kolei, że realizacja umowy dla poszczególnych urządzeń okrętowych wymienionych w umowie zostanie wstrzymana w przypadku niedokonania przez kupującego wpłaty kwoty przedpłaty w terminie określonym w § 4 pkt 1 niniejszej umowy lub w przypadku nieotwarcia akredytyw dla tych urządzeń w terminach określonych w § 4 pkt 2. Przy czym wstrzymanie realizacji umowy dla poszczególnych urządzeń okrętowych nie nastąpi, jeżeli opóźnienie wyżej wymienionych terminów dokonania przedpłaty/otwarcia akredytyw nie przekroczy siedmiu dni. Nowe terminy i warunki dostaw (ceny) dla urządzeń, dla których przedpłaty/akredytywy zostały zapłacone/otwarte w umownym terminie, zostaną uzgodnione przed ustaleniem przez strony nowego terminu dokonania przedpłaty/otwarcia akredytyw. Strony są zobowiązane do ustalenia nowego terminu dokonania przedpłaty w ciągu 60 po upływie terminów określonych w § 4 pkt 1 i 2 umowy. Strony ustalają, że w przypadku niezgodnienia w tym czasie nowych terminów i warunków dostaw lub nowych terminów dokonania przedpłaty/otwarcia akredytywy w odniesieniu do poszczególnych urządzeń na jedn. (...)(...), umowa ulega rozwiązaniu dla tych urządzeń po 60 dniach po upływie terminów określonych w § 4 pkt nr 1 i 2 umowy, o ile strony nie porozumieją się przed upływem tego terminu inaczej. Rozwiązanie umowy w tym trybie nie powoduje żadnych kosztów, a strony nie będą zgłaszać żadnych roszczeń z tego tytułu i zrzekają się ich wzajemnie.

W aneksie nr (...) do umowy strony ustaliły nowe terminy dostaw urządzeń na jednostkę (...)(...), w tym termin dostawy płetwy steru wyznaczono na dzień 21 października 2008 r.

W związku z powyższą umową tytułem zaliczki na wykonanie płetwy steru Stocznia (...) przekazała na rzecz spółki (...) kwotę w wysokości 410.162 zł.

Część tej kwoty została pierwotnie uiszczona jako zaliczka na poczet wykonania innej umowy, która uległa rozwiązaniu, a uiszczona na jej poczet zaliczka została zaliczona na poczet kolejnych zobowiązań stoczni. W dniu 24

lipca 2008 r. sporządzona została nota korygująca nr (...), zgodnie z którą zmieniono treść 23 faktur wystawionych przez spółkę (...) na rzecz Stoczni (...). Zmiany dotyczyły tytułów wpłat – po korektach faktury wskazywały, że uiszczone kwoty stanowią zaliczki na poczet innych niż wskazane pierwotnie umów.

dowód: umowa nr (...) wraz z aneksem nr 1 karta 42-52

faktury VAT nr (...) wraz z opisem karta 53-56

wyciągi elektroniczne z rachunku bankowego z dnia 10.12.2007 r. karta 57-58

nota korygująca nr (...) karta 59-60

W terminie określonym § 4 pkt 2 umowy nr (...) Stocznia (...) nie ustanowiła opisanej w umowie akredytywy.

fakt niesporny

Kolejna umowa datowana na dzień 30 kwietnia 2008 roku, o numerze (...) (...) w § 1 przewidywała, że spółka (...) zobowiązuje się wytworzyć i dostarczyć Stoczni (...) jeden komplet urządzeń z przeznaczeniem na jednostkę (...) (...) dla Armatora (...). Łączną cenę za urządzenia objęte umową ustalono na kwotę 1.009.275 Euro.

W § 4 umowy regulującym „warunki płatności” zawarto tożsame postanowienie jak w umowie nr (...), z tym, że odnosiły się one do jednostki (...) (...), w pkt 1 zapisano zaś, że kwoty przedpłat ustalone w PLN na zasadach określonych w § 3 niniejszej umowy dla dostawy urządzeń okrętowych na jedn. (...) (...) będą pomniejszone o zapłacone przez kupującego w dniu 10 grudnia 2007 r. zaliczki w wysokości: zestaw sterowy 1.668 zł, pletwa steru 413.112 zł, ster strumieniowy 168.357 zł i linia wałów 117.926 zł.

W aneksie nr (...) z dnia 11 lipca 2008 r. do umowy strony ustaliły nowe terminy dostaw urządzeń na jednostkę (...) (...), w tym termin dostawy zestawu sterowego wyznaczono na dzień 20 lutego 2008 r., pletwy steru na dzień 3 lutego 2009 r., steru strumieniowego na dzień 13 lutego 2009 r. i linii wałów na dzień 20.02.2009 r.

W związku z powyższą umową tytułem zaliczki na jej wykonanie Stocznia (...) przekazała na rzecz spółki (...) kwotę w wysokości 1.336.697,08 zł.

Część tej kwoty została pierwotnie uiszczona jako zaliczka na poczet wykonania innej umowy, która uległa rozwiązaniu, a uiszczona na jej poczet zaliczka została zaliczona na poczet kolejnych zobowiązań stoczni. Powyższe zostało stwierdzone w nocie korygującej nr (...) z dnia 24 lipca 2008 roku.

dowód: umowa nr (...) wraz z aneksem nr 1 karta 63-73

faktury proforma oraz faktury zaliczki VAT karta 74-97

nota korygująca nr (...) karta 98-99

wyciągi elektroniczne z rachunku bankowego z dnia 30.05.2008 r. karta 100-102

W terminie określonym § 4 pkt 2 umowy nr (...) Stocznia (...) nie ustanowiła opisanej w umowie akredytywy.

fakt niesporny

Kolejna umowa datowana na dzień 30 kwietnia 2008 roku, o numerze (...) (...) w § 1 przewidywała, że spółka (...) zobowiązuje się wytworzyć i dostarczyć Stoczni (...) jeden komplet urządzeń z przeznaczeniem na jednostkę (...) (...) dla Armatora (...). Łączną cenę za urządzenia objęte umową ustalono na kwotę 973.810 Euro.

Umowa – podpisana przez strony kolejno w dniach 9 i 13 maja 2008 roku – została zmieniona aneksem nr (...) z dnia 28 maja 2008 roku. W aneksie ustalono nowe terminy dotraw dla urządzeń : zestaw steru, pletwa steru,

ster strumieniowy, linia wałów, postanowiono także, że do dnia 30 czerwca strony ustalą termin wykonania śruby napędowej oraz że w tym samym terminie ustalą „warunki płatności”.

Aneks nr (...) z dnia 16 czerwca 2008 roku – postanowiono rozwiązać umowę w części dotyczącej śruby napędowej.

Aneks nr (...) z dnia 26 czerwca 2008 roku – postanowiono rozwiązać umowę w części dotyczącej zestawu steru, pletwy steru, steru strumieniowego. Ustalono cenę za przedmiot umowy - jakim po zmianach dokonanych aneksem pozostała linia wałów - na kwotę 543.000 euro.

W aneksie nr (...) ustalono także nową treść § 4, zatytułowanego „warunki płatności”, odpowiadającą treści zapisów zawartych w § 4 umowy nr (...), z zaznaczeniem, że kwoty przedpłat ustalone w PLN na zasadach określonych w § 3 niniejszej umowy dla dostawy linii wałów na jedn. (...)(...) będą pomniejszone o zapłacone przez kupującego w dniu 10 grudnia 2007 r. zaliczki w wysokości 147.184 zł.

W związku z powyższą umową tytułem zaliczki na jej wykonanie Stocznia (...) przekazała na rzecz spółki (...) kwotę w wysokości 638.282,93 zł.

Część tej kwoty została pierwotnie uiszczona jako zaliczka na poczet wykonania innej umowy, która uległa rozwiązaniu, a uiszczona na jej poczet zaliczka została zaliczona na poczet kolejnych zobowiązań stoczni. Powyższe zostało stwierdzone w nocie korygującej nr (...) z dnia 24 lipca 2008 roku.

dowód: umowa nr (...) wraz z aneksami karta 106-120

faktury proforma oraz faktury zaliczki VAT karta 121-128

nota korygująca nr (...) karta 129-130

wyciągi elektroniczne z rachunku bankowego z dnia 21.07.2008 r. karta 131-134

Kolejna umowa datowana na dzień 30 kwietnia 2008 roku, o numerze (...) (...) w § 1 przewidywała, że spółka (...) zobowiązuje się wytworzyć i dostarczyć Stoczni (...) jeden komplet urządzeń z przeznaczeniem na jednostkę (...) dla Armatora (...). Łączną cenę za urządzenia objęte umową ustalono na kwotę 585.000 Euro.

W § 4 umowy regulującym „warunki płatności” zawarto tożsame postanowienie jak w pozostałych umowach datowanych na dzień 30 kwietnia 2008 roku z zaznaczeniem, że kwoty przedpłat ustalone w PLN na zasadach określonych w § 3 niniejszej umowy dla dostawy śruby napędowej na jedn. (...) będzie pomniejszona o zapłacone przez kupującego w dniu 10 grudnia 2007 r. zaliczkę w wysokości 456.608 zł.

W związku z powyższą umową tytułem zaliczki na jej wykonanie Stocznia (...) przekazała na rzecz spółki (...) kwotę w wysokości 708.516,90 zł.

Część tej kwoty została pierwotnie uiszczona jako zaliczka na poczet wykonania innej umowy, która uległa rozwiązaniu, a uiszczona na jej poczet zaliczka została zaliczona na poczet kolejnych zobowiązań stoczni. Powyższe zostało stwierdzone w nocie korygującej nr (...) z dnia 24 lipca 2008 roku.

dowód: umowa nr (...) karta 138-143

faktury proforma oraz faktury zaliczki VAT karta 144-149

nota korygująca nr (...) karta 150-151

wyciągi elektroniczne z rachunku bankowego z dnia 30.05.2008 r. karta 152-154

Umowa datowana na dzień 16 czerwca 2008 roku, o numerze (...) (...) w § 1 przewidywała, że spółka (...) zobowiązuje się wytworzyć i dostarczyć Stoczni (...) jeden komplet śruby napędowej z przeznaczeniem na jednostkę (...) -1/28 dla Armatora (...). Łączną cenę za urządzenia objęte umową ustalono na kwotę 665.500 Euro.

W § 4 umowy regulującym „warunki płatności” zawarto tożsame postanowienie jak w pozostałych umowach datowanych na dzień 30 kwietnia 2008 roku.

W związku z powyższą umową spółka (...) wystawiła na rzecz Stoczni (...) fakturę pro forma nr (...) 011/380-2008 z dnia 19 czerwca 2008 r. na kwotę 788.916,98 zł i fakturę zaliczkę VAT nr (...) z dnia 1 lipca 2008 r. na kwotę 788.916,98 zł.

Faktury zostały sprawdzone pod względem formalnym i rachunkowym przez główną księgową oraz dyrektora handlowego Stoczni (...).

W dniu 30 czerwca 2008 r. Stocznia (...) przelała na rachunek (...) spółki (...) kwotę 788.916,98 zł tytułem zapłaty za fakturę pro forma nr (...).

dowód: umowa nr (...) karta 158-163

faktura proforma oraz faktura zaliczki VAT karta 164-167

wyciągi elektroniczne z rachunku bankowego z dnia 30.06.2008 r. karta 168-170 pismo z dnia 14.04.2009 r. - (...) karta 171-173

Umowa datowana na dzień 26 czerwca 2008 roku, o numerze (...) (...) w § 1 przewidywała, że spółka (...) zobowiązuje się wytworzyć i dostarczyć Stoczni (...) jeden komplet urządzeń z przeznaczeniem na jednostkę (...) dla Armatora (...). Łączną cenę za urządzenia objęte umową ustalono na kwotę 784.810 Euro.

W § 4 umowy regulującym „warunki płatności” zawarto tożsame postanowienie jak w powyższych umowach z zaznaczeniem, że kwoty przedpłat ustalone w PLN na zasadach określonych w § 3 niniejszej umowy dla dostawy śruby napędowej na jedn. (...) będzie pomniejszona o zapłacone przez kupującego w dniu 10 grudnia 2007 r. zaliczki w wysokości: 180 zł zestaw sterowy, 96.040 zł pletwa steru, 94.607 zł ster strumieniowy.

W związku z powyższą umową tytułem zaliczki na jej wykonanie Stocznia (...) przekazała na rzecz spółki (...) kwotę w wysokości 922.524,54 zł.

Część tej kwoty została pierwotnie uiszczona jako zaliczka na poczet wykonania innej umowy, która uległa rozwiązaniu, a uiszczona na jej poczet zaliczka została zaliczona na poczet kolejnych zobowiązań stoczni. Powyższe zostało stwierdzone w notie korygującej nr (...) z dnia 24 lipca 2008 roku.

dowód: umowa nr (...) wraz z aneksem nr 1 karta 174-183

faktury proforma oraz faktury zaliczki VAT karta 184-201

nota korygująca nr (...) karta 202-203

wyciągi elektroniczne z rachunku bankowego z dnia 21.07.2008 r. karta 204-207

A. N. działający w imieniu spółki (...) wraz z pismem z dnia 22 grudnia 2008 roku wysłał do Stoczni (...) zestawienie materiałów pierwotnie przeznaczonych do wykonania urządzeń na statki (...) (...) oraz (...) (...), a niewykorzystanych do produkcji na jednostki (...).

W piśmie wskazał, że łączna wartość kosztów produkcji w toku, dotycząca tych materiałów (wartość wpłaconych przez stocznię na poczet tych materiałów zaliczek) to 1.004.771 zł. Jednocześnie poinformował, że analogicznie jak dla serii

(...) spółka (...) jest gotowa do zatrzymania w magazynie części materiałów z powyższego zestawienia z uwagi na możliwość ich ewentualnego wykorzystania dla innych realizowanych przez nią projektów. Wartość tych materiałów (jako produkcji w toku) przeznaczonych na jednostki, które nie będą budowane, to 798.125 zł. Dalej wskazał, że spółka (...) prosi o akceptację takiego sposobu rozliczenia pozostałych materiałów.

W odpowiedzi na powyższe pismo Stocznia (...) - w piśmie z dnia 23 grudnia 2008 roku - powiadomiła o odnotowaniu dużych niezgodności w dołączonym do pisma zestawieniu. Zaznaczyła także, że część materiałów wykazanych w zestawieniu miała być użyta za obopólną zgodą do wytworzenia urządzeń na statki (...)(...), co znalazło odpowiednie odzwierciedlenie w podpisanych umowach sprzedaży, a ponadto w tym zestawieniu nie są wymienione niektóre pozycje wymagające rozliczenia.

W piśmie przedstawiono listę materiałów przeznaczonych za obopólną zgodą dla urządzeń na statki (...), a które znalazły się w zestawieniu spółki (...) do ponownego rozliczenia, w tym: części steru strumieniowego z jedn. (...), poz. (...) - są przeznaczone na jedn. (...), części linii wałów z jedn. (...) - są przeznaczone na jedn. (...) (...), części linii wałów z jedn. (...) - są przeznaczone na jedn. (...), części steru strumieniowego z jedn. (...), poz. (...) - są przeznaczone na jedn. (...), części zestawu sterowego z jedn. (...), poz. (...) - są przeznaczone na jedn. (...), części steru strumieniowego z jedn. (...), (...) są przeznaczone na jedn. (...) części linii wałów z jedn. (...), poz. (...) - są przeznaczone na jedn. (...), części płetwy steru z jedn. (...) są przeznaczone na jedn. (...) (...).

Pismo zakończono prośbą o ponowne przedstawienie rozliczenia propozycji rozliczenia powyższych materiałów.

dowód: pismo pozwanej z dnia 22.12.2008 r. - karta 267-268

pismo Stoczni (...) z dnia 23.12.2008 r. - karta 269-270

Postanowieniem z dnia 7 stycznia 2009 roku Prezes Zarządu Agencji Rozwoju Przemysłu spółki akcyjnej w W. na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o postępowaniu kompensacyjnym w podmiotach o szczególnym znaczeniu dla polskiego przemysłu stoczniowego wszczął postępowanie kompensacyjne wobec spółki Stocznia (...) w S..

W dniu 21 stycznia 2009 roku Uchwałą nr (...) Wstępnego Zgromadzenia Wierzycieli, podjętą na podstawie art. 24 ust. 3 pkt 1 ustawy kompensacyjnej zarządcą kompensacji spółki Stoczni (...) została ustanowiona B.- Bank (...) w W..

dowód: postanowienie Prezesa Zarządu Agencji Rozwoju Przemysłu S.A. w W. z dnia 07.01.2009 r. karta 34-37

wyciąg z protokołu wstępnego zgromadzenia wierzycieli - akt notarialny Rep. A nr (...) karta 38-40

W dniu 14 kwietnia 2009 roku zarządcą kompensacji Stoczni (...) - Bank (...) w W. - skierowała do spółki (...) pięć pism zatytułowanych „Odstąpienie od umowy”, w których oświadczyła, że odstępuje od wymienionych umów oraz wzywa spółkę (...) do zwrotu kwot stanowiących przedpłatę uiszczoną na podstawie wskazanych umów.

Pisma zostały wysłane do spółki (...) pocztą.

Oświadczenia dotyczyły następujących umów oraz wzywały do zwrotu następujących przedpłat:

- umowy (...) oraz przedpłaty na jej rzecz w wysokości 410.162 zł;
- umowy (...) oraz przedpłaty na jej rzecz w wysokości 1.336.697,08 zł;
- umowy (...) oraz przedpłaty na jej rzecz w wysokości 708.516,90 zł;
- umowy (...) oraz przedpłaty na jej rzecz w wysokości 788.916,98 zł;

- umowy (...) oraz przedpłaty na jej rzecz w wysokości 922.524,54 zł.

W dniu 11 maja 2009 roku spółka (...) - Bank (...) skierowała do spółki (...) kolejne pismo o analogicznej treści – dotyczące umowy (...) oraz przedpłaty na jej rzecz w wysokości 638.282,93 zł. W piśmie tym wskazano, że odstąpienie dotyczy umowy o dostawę kompletu urządzeń: zestawu steru, pletwy steru, steru strumieniowego, śruby napędowej, linii wałów.

dowód: pismo z dnia 14.04.2009 r. - (...) karta 61-62

pismo z dnia 14.04.2009 r. - (...) karta 103-105

pismo z dnia 14.04.2009 r. - (...) karta 155-157

pismo z dnia 14.04.2009 r. - (...) karta 171-173

pismo z dnia 14.04.2009 r. - (...) karta 208-210

pismo z dnia 11.05.2009 r. - (...) karta 135-137

W piśmie z dnia 16 maja 2009 roku spółka (...) - Bank (...) działając jako Zarządca (...) Stoczni (...) wezwała spółkę (...) do niezwłocznej zapłaty kwoty 1.004.769 zł stanowiącej sumę przedpłat uiszczonych spółce (...) na podstawie umów nr (...) z dnia 27 czerwca 2008 r. oraz nr (...) (...) w związku z ich rozwiązaniem.

W piśmie wymieniono numery faktur, które zostały wystawione w związku z objętymi żądaniem zwrotu przedpłatami :

1) faktury z umowy (...):

- faktura VAT nr (...) na kwotę 28.764 zł
- faktura VAT nr (...) na kwotę 79.768 zł
- faktura VAT nr (...) na kwotę 151.562 zł
- faktura VAT nr (...) na kwotę 79.768 zł
- faktura VAT nr (...) na kwotę 73.310 zł
- faktura VAT nr (...) na kwotę 33.501 zł
- faktura VAT nr (...) na kwotę 3.638 zł
- faktura VAT nr (...) na kwotę 93.129 zł
- faktura VAT nr (...) na kwotę 53.905 zł
- faktura VAT nr (...) na kwotę 36.789 zł
- faktura VAT nr (...) na kwotę 50.000 zł
- faktura VAT nr (...) na kwotę 120 zł
- faktura VAT nr (...) na kwotę 26.973 zł
- faktura VAT nr (...) na kwotę 11.903 zł
- faktura VAT nr (...) na kwotę 120 zł

- faktura VAT nr (...) na kwotę 80.437 zł
 - faktura VAT nr (...) na kwotę 28.169 zł
 - faktura VAT nr (...) na kwotę 180 zł
 - faktura VAT nr (...) na kwotę 50.205 zł
 - faktura VAT nr (...) na kwotę 30.007 zł
 - faktura VAT nr (...) na kwotę 15.513 zł
- 2) faktury z umowy (...)
- faktura VAT nr (...) na kwotę 27.525 zł
 - faktura VAT nr (...) na kwotę 49.483 zł

dowód: pismo zarządcy kompensacji z dnia 16.05.2009 r. karta 507-508

Spółka (...) w piśmie z dnia 27 maja 2009 r. - w odpowiedzi na pisma Zarządcy Kompensacji B.- Bank (...). z dnia 14 kwietnia 2009 r. w przedmiocie odstąpienia od umów o numerach : (...) (...) (...) (...) (...) (...) (...) (...) (...) (...) oraz w związku z wezwaniem do niezwłocznego zwrotu przedpłat - oświadczyła, że w przypadku umów o numerach (...) ich rozwiązanie nastąpiło z woli stron na mocy postanowień tych umów przed dniem wszczęcia postępowania kompensacyjnego, zatem odstąpienie od tych umów jest prawnie nieskuteczne. Wskazała również, że rozwiązanie umowy w tym trybie z woli postanowienia stron nie pociąga kosztów dla żadnej ze stron, nadto strony oświadczyły, że nie będą z tego tytułu zgłaszać żadnych roszczeń i zrzekają się ich wzajemnie. Żądanie zwrotu przedpłat w tym zakresie jest zatem bezpodstawne i nieuzasadnione.

W przypadku pozostałych umów spółka (...) wyjaśniła, że otrzymane od Stoczni (...) kwoty przedpłat zostały w całości przeznaczone na pokrycie kosztów związanych z realizacją zamówień wynikających z tych umów w celu dostarczenia dla stoczni zamówionych urządzeń do produkcji statków. Ponadto zwrócono uwagę na fakt, że koszty te znacząco przewyższyły kwoty przekazanych przez Stocznię (...) przedpłat.

Wobec odstąpienia przez Zarządcę Kompensacji od realizacji tych umów poniesione przez spółkę (...) koszty, o których mowa, stanowią ewidentną szkodę. W tej sytuacji żądanie zwrotu dokonanych przedpłat jest niezrozumiałe i odbywa się ze szkodą dla spółki (...).

Wskazując na powyższe spółka (...) zaproponowała odbycie spotkania w celu uzgodnienia rozliczeń z tytułu zakończenia realizacji pozostałych umów oraz ustalenia zasad dalszej współpracy pomiędzy stronami.

dowód: pismo pozwanej z dnia 27.05.2009 r. karta 321-323

W piśmie z dnia 3 czerwca 2009 roku - odpowiadając na pismo Zarządcy Kompensacji w przedmiocie odstąpienia umowy nr (...) - spółka (...) wyjaśniła, że umowa uległa częściowemu rozwiązaniu na mocy zgodnego oświadczenia woli stron zawartego w aneksie nr (...) (co do śruby napędowej) i nr 3 (w zakresie dostawy urządzeń okrętowych: zestaw sterowy, płetwa steru i ster strumieniowy do tej umowy). Umowa pozostała w mocy tylko w zakresie dostawy linii wałów.

Dalej w piśmie wskazano, że odstąpienie od umowy w zakresie, w jakim uległa ona już rozwiązaniu na mocy porozumienia stron przed dniem wszczęcia postępowania jest prawnie nieskuteczne.

Co do kwoty przedpłaty na poczet dostawy linii wałów wskazano, że kwota przedpłat została w całości przeznaczona na pokrycie kosztów związanych z realizacją zamówień wynikających z umowy w celu dostarczenia dla stoczni

zamówionych urządzeń do produkcji statków. Ponadto zwrócono uwagę na fakt, że koszty te znacząco przewyższyły kwoty przekazanych przez Stocznię (...) przedpłat.

Wobec odstąpienia przez Zarządcę Kompensacji od realizacji umowy w zakresie linii wałów poniesione przez spółkę (...) koszty, o których mowa, stanowią ewidentną szkodę. W tej sytuacji żądanie zwrotu dokonanej przedpłat jest niezrozumiałe i odbywa się ze szkodą dla spółki (...).

Wskazując na powyższe spółka (...) zaproponowała odbycie spotkania w celu uzgodnienia rozliczeń z tytułu zakończenia realizacji umowy.

dowód: pismo pozwanej z dnia 03.06.2009 r. - karta 326-327

W piśmie z dnia 10 czerwca 2009 r. spółka (...) - Bank (...)” wezwała spółkę (...) do zapłaty kwoty 4.805.100,43 zł z odsetkami tytułem zwrotu przedpłat wynikających z sześciu umów na dostawy urządzeń, od których to umów – w ich niezrealizowanej części – odstąpiono.

W piśmie zaznaczono, że wysyłając spółce (...) oświadczenia o odstąpieniu od umów (5 pism z dnia 14 kwietnia 2009 r. oraz pismo z dnia 11 maja 2009 r.) wezwano jednocześnie do niezwłocznego zwrotu kwot zapłaconych tytułem przedpłat, w tym :

1. kwoty 410.162 zł, która wynika z umowy nr (...) z 30 kwietnia 2008 r.;
2. kwoty 1,336.697,08 zł, która wynika z umowy nr (...) z dnia 30 kwietnia 2008 r.;
3. kwoty 708.516,90 zł, która wynika z umowy nr (...) z dnia 30 kwietnia 2008 r.;
4. kwoty 638.282,93 zł, która wynika z umowy nr (...) z dnia 30 kwietnia 2008 r.;
5. kwoty 922.524,54 zł, która wynika z umowy nr (...) z dnia 26 czerwca 2008 r.;
6. kwoty 788.916,98 zł, która wynika z umowy nr (...) z dnia 16 czerwca 2008 r..

dowód: pismo zarządcy kompensacji z dnia 10.06.2009 r. karta 509-510

Zarządca kompensacji w piśmie z dnia 30 czerwca 2009 roku udzielił odpowiedzi na pisma z dnia 27 maja 2009 roku i z dnia 3 czerwca 2009 roku. Poinformował, że nie podziela w pełni stanowiska wyrażonego w tych pismach.

Przyznał, że na mocy postanowień umowy nr (...) umowy te uległy rozwiązaniu w związku z nieziszczeniem się warunków, o których mowa w § 4 ust. 3 obu umów.

Wskazując na powyższe, zaznaczył że pisma z dnia 14 kwietnia 2009 r. w części dotyczącej odstąpienia od wymienionych umów należy uznać za niebyłe, przy czym w pozostałym zakresie, tj. w kwestii żądania zwrotu udzielonych przedpłat, pisma te nadal są aktualne.

Dalej stwierdził, że zgodnie z postanowieniami umów strony zrezygnowały z kosztów i roszczeń związanych z faktem rozwiązania się umów. Nie zostały też zgłoszone żadne roszczenia z tytułu rozwiązania się umów, jednakże podtrzymywane są roszczenia o zwrot udzielonych przedpłat. To są dwa różne tytuły prawne. Nie było intencją stoczni - przy formułowaniu zapisów umownych - rezygnowanie z domagania się zwrotu przedpłat, na wypadek gdyby umowa nie została zrealizowana. Takiego oświadczenia umowa nie zawiera, a zatem roszczenie o zwrot udzielonych przedpłat jest nadal aktualne.

Zarządca ponownie wezwał do dobrowolnej wpłaty na rachunek bankowy stoczni kwoty w wysokości udzielonych przedpłat wraz z odsetkami od pierwszego wezwania.

dowód: pismo zarządcy kompensacji z dnia 30.06.2009 r. - karta 324

W dniu 8 września 2010 r. Zarządca Kompensacji Stoczni (...) wystąpił do Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi – Północ w Warszawie z wnioskiem o zawiązanie spółki (...) do próby ugodowej w sprawie o zapłatę kwoty 4.910.662,15 zł. W uzasadnieniu wskazano, że objęte wezwaniem roszczenie dotyczy:

- zwrotu kwoty 4.805.100,43 zł przekazanej na rzecz spółki (...) z tytułu przedpłat w związku z zawarciem umów o numerach : (...), od których to umów odstąpiono bądź które uległy rozwiązaniu;
- zapłaty kwoty 105.561,72 zł poniesionej przez stocznnię w ramach kosztów wymiany wadliwego sprzęgła (...) z kompletu linii wałów przeznaczonych na statek (...).

W protokole posiedzenia jawnego w sprawie VII GCo 401/10 z dnia 8 grudnia 2010 roku Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi - Północ w Warszawie stwierdził, że do zawarcia ugody po wymianie stanowisk pomiędzy pełnomocnikami stron nie doszło.

dowód: wniosek o zawiązanie do próby ugodowej z dnia 08.09.2010 r. karta 287-299

protokół z posiedzenia Sądu Rejonowego - VII GCo 401/10 karta 300

Postępowanie kompensacyjne prowadzone w stosunku do spółki Stoczni (...) zostało zakończone decyzją Prezesa Zarządu Agencji Rozwoju Przemysłu spółki akcyjnej z dnia 13 października 2011 roku.

Postanowieniem z dnia 13 grudnia 2011 roku (sygn. akt XII GU 118/11) Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie XII Wydział Gospodarczy ogłosił upadłość Stoczni (...) obejmującą likwidację majątku upadłego.

dowód: postanowienie z dnia 13.12.2011 r., sygn. XIII GC 118/11 karta 41

Sąd zważył, co następuje:

Powód dochodzi kwoty 4.805.100,43 zł jako zwrotu przedpłat z sześciu wymienionych w pozwie umów, kwoty 28.764,00 zł jako zwrotu należności zapłaconych przez Stocznnię (...) zgodnie z fakturą VAT (...) oraz kwoty 1.046.416,00 zł jako zwrotu należności zapłaconych przez Stocznnię (...) zgodnie z fakturami VAT wymienionymi w pozwie.

Jako podstawę prawną tych żądań powód wskazał w pozwie art. 494 k.c.

Żądanie zapłaty kwoty 4.805.100,43 zł związane jest z zawarciem przez Stocznnię (...) i pozwaną 6 umów. W pozwie powód wskazał, że zarządca kompensacji w 2009 roku odstąpił od tych umów, powód domaga się więc zwrotu zaliczek (przedpłat) wpłaconych na poczet realizacji tych umów.

Stan faktyczny rozpoznawanej sprawy jest niesporny. Spór dotyczy natomiast :

- w odniesieniu do umów o numerach (...) wykładni § 4 pkt 3 umów,
- w odniesieniu do pozostałych czterech umów - podstawy prawnej roszczenia o zwrot przedpłat, przy czym każda ze stron wskazując na inną podstawę prawną inaczej ocenia zasadność roszczenia o zwrot przedpłat.

Przed przystąpieniem do rozważań nad zasadnością roszczeń powoda dla porządku wskazać należy, że sześć umów, z których powód wywodzi swoje roszczenia, należy zakwalifikować jako umowy o dzieło. Niespornym jest, że umowy te zawierają zamieszczone w § 4, zatytułowanym „warunki płatności”, zapisy odnoszące się między innymi do zabezpieczeń płatności oraz skutków ich nieudzielenia.

Między stronami nie było sporu co do tego, że w dniu wszczęcia postępowania kompensacyjnego cztery umowy oznaczone numerami: (...) (...) (...) (...) (...) (...) (...) (...) (...) były przez pozwaną wykonywane. Niesporne było również, że co do dwóch umów ((...) (...) oraz (...) (...)) w terminie określonym w § 4 pkt 2 Stocznia (...) nie ustanowiła opisanej w umowie akredytywy. Nie ma też kontrowersji co do tego, że Stocznia (...) uiszczała przedpłaty (zaliczki) na poczet wykonywania sześciu wymienionych wyżej umów w kwotach wskazanych w pozwie.

Spór między stronami powstał na tle podstawy prawnej roszczenia o zwrot przedpłat wpłaconych w okolicznościach faktycznych rozpoznawanej sprawy - każda ze stron wskazała inną podstawę prawną, w oparciu o którą inaczej oceniła zasadność roszczenia o zwrot przedpłat (powód wskazał w pozwie jako podstawę prawną art. 494 k.c., pozwana w odpowiedzi na pozew – art. 405 k.c. i kolejne).

W odniesieniu do czterech omawianych umów pozwana przyznała, że zarządca kompensacji skutecznie od tych umów odstąpił, co jednak zdaniem pozwanej nie daje powodowi roszczenia o zwrot wpłaconych pozwanej zaliczek, ponieważ w sytuacji, jaka powstała w odniesieniu do czterech omawianych umów nie znajduje zastosowania art. 494 k.c., tylko 405 k.c. i następne, a to oznacza, że skoro pozwana zużyła otrzymane przedpłaty, to zgodnie z art. 409 k.c. nie ma obowiązku ich zwrotu.

Rozważenia wymaga więc przede wszystkim, jaka jest podstawa prawa żądania zwrotu uiszczonych zaliczek w sytuacji odstąpienia przez zarządcę kompensacji na podstawie art. 39 ust. 1 ustawy o postępowaniu kompensacyjnym od umowy wzajemnej, w szczególności, czy podstawą taką jest powoływany przez powoda art. 494 k.c., czy też wskazywane przez pozwaną przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu.

Ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o postępowaniu kompensacyjnym w podmiotach o szczególnym znaczeniu dla polskiego przemysłu stoczniowego zawiera regulacje dotyczące odstąpienia od umowy przez zarządcę kompensacji w art. 39 oraz w art. 40.

Pełne brzmienie tych artykułów jest następujące:

Art. 39. 1. Jeżeli w dniu wszczęcia postępowania kompensacyjnego zobowiązania z umowy wzajemnej nie zostały wykonane w całości lub w części, zarządca kompensacji może wykonać zobowiązanie stoczni i zażądać od drugiej strony spełnienia świadczenia wzajemnego albo od umowy odstąpić.

2. Na żądanie drugiej strony, złożone w formie pisemnej z datą pewną, zarządca kompensacji, w terminie dwóch miesięcy, oświadcza na piśmie, czy od umowy odstępuje, czy też żąda jej wykonania. Niezłożenie w tym terminie oświadczenia przez zarządcę kompensacji uważa się za odstąpienie od umowy.

3. Druga strona, która ma obowiązek spełnić świadczenie na rzecz stoczni wcześniej, może wstrzymać się ze spełnieniem świadczenia, do czasu spełnienia lub zabezpieczenia świadczenia wzajemnego.

Art. 40. Jeżeli zarządca kompensacji odstępuje od umowy, druga strona nie ma prawa do zwrotu spełnionego świadczenia, chociażby świadczenie to znajdowało się w majątku stoczni. Strona, której nie przysługuje prawo do zwrotu spełnionego świadczenia, może dochodzić należności z tytułu wykonania zobowiązania i poniesionych strat.

Należy w tym miejscu zwrócić uwagę na to, że cytowane przepisy są odpowiednikami art. 98 i 99 ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze, w których uregulowane zostało odstąpienie od umowy wzajemnej przez syndyka masy upadłości.

Problem zastosowania art. 494 k.c. przy odstąpieniu od umowy przez zarządcę kompensacji był już przedmiotem rozważań w orzecznictwie, między innymi w wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 15 lutego 2013 roku, wydanego w sprawie I ACa 813/12. Zdaniem Sądu należy podzielić wyrażony tam pogląd, że roszczenie zarządcy kompensacji o zwrot świadczenia, które zostało spełnione przed złożeniem oświadczenia o odstąpieniu, znajduje podstawę prawną w art. 494 k.c.

W uzasadnieniu wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 15 lutego 2013 roku wskazano, że roszczenie zarządcy kompensacji (czy też syndyka masy upadłości) o zwrot świadczenia, które spełnił przed złożeniem oświadczenia o odstąpieniu, znajduje podstawę w przepisie art. 494 k.c. Za takim stanowiskiem przemawia okoliczność, że ustawa o postępowaniu kompensacyjnym nie zawiera pełnej regulacji kwestii odstąpienia. Wprawdzie w zakresie nieunormowanym ustawą stosuje się posiłkowo regulacje zawarte w ustawie z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze, to i w tej ustawie przepisy art. 98 i 99 nie stanowią pełnej regulacji. Zważywszy, że wskazane wyżej akty prawne zawierają szczególne unormowania w sytuacjach podmiotów podlegających ich przepisom (w szczególności dłużnika i wierzycieli), w przypadku braku szczególnych regulacji, rozwiązań poszukiwać należy w przepisach prawa cywilnego odpowiadających danej sytuacji. Odnosząc zatem do unormowań kodeksu cywilnego sytuację, w jakiej znalazła się stocznia po odstąpieniu od umowy przez zarządcę kompensacji, uznać należy, że podstawę prawną żądania przez nią zwrotu uiszczonej zaliczki stanowi art. 494 k.c. Sąd Apelacyjny nadmienił przy tym, że zarówno art. 40 ustawy kompensacyjnej, jak i art. 99 prawa upadłościowego i naprawczego regulują wyczerpująco zakres żądań strony, której zarządca kompensacji, bądź syndyk złożyli oświadczenie o odstąpieniu na podstawie - odpowiednio art. 39 i 98 powołanych ustaw (por. uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 15 lutego 2013 roku oraz powoływana tam literatura: Maciej Panert, Wpływ upadłości likwidacyjnej na wykonywanie zobowiązań z umów wzajemnych. Oficyna 2010).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy wskazać trzeba, że między stronami nie ma sporu co do tego, że w dacie wszczęcia postępowania kompensacyjnego cztery umowy o numerach : (...) były przez pozwaną wykonywane, tj. produkcja urządzeń okrętowych była w toku. Jak wynika z zeznań świadków proces produkcji urządzeń okrętowych, będących przedmiotem umów, jest długotrwały i skomplikowany. Należy uzupełniająco dodać, że przedmiotem umów były następujące urządzenia :

- (...)(...) – pierwotnie : zestaw steru, płetwa steru, ster strumieniowy, linia wałów, śruba napędowa; ostatecznie po zmianach dokonanych aneksem nr (...) jako przedmiot umowy pozostała jedynie linia wałów, na poczet umówionej wartości urządzenia w postaci linii wałów stocznia uiściła przedpłatę w wysokości określonej w § 4 umowy, który również został dodany aneksem nr (...);
- (...) (...) - śruba napędowa, na poczet umówionej wartości tego urządzenia stocznia uiściła przedpłatę w wysokości określonej w § (...) umowy;
- (...) (...) - śruba napędowa, na poczet umówionej wartości tego urządzenia stocznia uiściła przedpłatę w wysokości określonej w § (...) umowy;
- (...)(...) - zestaw sterowy, płetwa steru, ster strumieniowy - na poczet umówionej wartości każdego z tych urządzeń stocznia uiściła przedpłatę w wysokości określonej w § 4 umowy.

Należy przyjąć (czego pozwana nie kwestionuje w niniejszym procesie), że wobec tych czterech umów spełnione zostały przesłanki z art. 39 ust. 1 ustawy o postępowaniu kompensacyjnym, umowy łączące strony były bowiem umowami wzajemnymi (taki charakter ma niewątpliwie umowa o dzieło), a nadto w dniu wszczęcia postępowania kompensacyjnego zobowiązania spółki (...) z umów wzajemnych, mające charakter zobowiązań niepodzielnych, nie zostały wykonane w całości (produkcja urządzeń była w toku).

Przyznawała to również pozwana w pismach przedprocesowych, kierowanych do zarządcy kompensacji. W piśmie z dnia 27 maja 2009 roku - w odpowiedzi na wezwanie do zapłaty, pozwana bezpośrednio przyznała, że zarządca kompensacji odstąpił od umów : (...)(...) (...)(...) nr (...)(...) natomiast w piśmie z dnia 3 czerwca 2009 roku przyznała, że zarządca kompensacji odstąpił od umowy nr (...) dotyczącej realizacji linii wałów (w piśmie tym pozwana dodatkowo wyjaśniła, że oświadczenie zarządcy o odstąpieniu jest nieskuteczne w zakresie dotyczącym pozostałych urządzeń wymienionych w pierwotnym tekście umowy, ponieważ aneksami ograniczono zakres umowy wyłącznie do realizacji linii wałów).

W oparciu o powyższe rozważania przyjąć należy, że odstąpienie zarządcy kompensacji od czterech omawianych umów było skuteczne.

Tym samym – dzieląc pogląd Sądu Apelacyjnego w Szczecinie wyrażony w wyroku Sądu z dnia 15 lutego 2013 roku – uznać trzeba, że podstawą prawną żądania powoda w zakresie zwrotu uiszczonych przedpłat jest art. 494 k.c., w oparciu o który powód może żądać od spółki (...) zwrotu tego, co stocznia świadczyła, a więc zwrotu wpłaconych zaliczek. Spółce (...) – jak wskazał Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu powołanego wyżej wyroku – służą wyłącznie roszczenia opisane w art. 40 ustawy kompensacyjnej.

Zastosowanie art. 494 k.c. wyłącza w rozpoznawanej sprawie orzekanie na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu, stąd też nie ma potrzeby rozważania, czy pozwana zużyła otrzymane przedpłaty, co – według stanowiska pozwanej – miałyby oznaczać, że pozwana nie ma obowiązku przedpłat z uwagi na regulację z art. 409 k.c.

Powództwo zostało więc uwzględnione w zakresie kwoty 3.058.241,35 zł, w tym:

- przedpłaty z umowy (...) w wysokości 638.282,93 zł;
- przedpłaty z umowy (...) w wysokości 708.516,90 zł;
- przedpłaty z umowy (...) w wysokości 788.916,98 zł;
- przedpłaty z umowy (...) w wysokości 922.524,54 zł.

Pozostaje rozpoznać powstały między stronami spór co do wykładni § 4 łączących strony umów, a w szczególności spornego między stronami zapisu zdania ostatniego § 4 ust 3. Wykładnia ta ma decydujące znaczenie dla oceny zasadności roszczeń powoda o zwrot przedpłat dokonanych na poczet dwóch umów o numerach (...).

W odpowiedzi na pozew pozwana podniosła, że w odniesieniu do umów o numerach: (...) w terminie określonym w § 4 pkt 2 każdej umowy Stocznia (...) nie ustanowiła opisanej w umowie akredytywy, co oznacza, że zgodnie z wolą stron wyrażoną w § 4 umów umowy te zostały rozwiązane, co nastąpiło jeszcze przed wszczęciem postępowania kompensacyjnego. Dalej pozwana powołała się na to, że zgodnie z zapisem § 4 pkt 3 umów (zdanie ostatnie) rozwiązanie umowy „nie powoduje żadnych kosztów”, a strony „nie będą zgłaszać żadnych roszczeń z tego tytułu i zrzekają się ich wzajemnie”. Z zapisu § 4 pkt 3 pozwana wywodzi, że nie jest zobowiązana do zwrotu zaliczek (przedpłat) z tych dwóch umów.

W piśmie procesowym z dnia 9 maja 2013 roku powód nie przeczył temu, że Stocznia (...) nie ustanowiła akredytyw dotyczących tych dwóch umów, nie negocjował też skutku braku akredytywy w określonym umową terminie, jakim było rozwiązanie umowy. Rozwiązanie to nastąpiło przed wszczęciem postępowania kompensacyjnego, co oznacza, że zarządca kompensacji nie mógł od tych umów odstąpić na podstawie art. 39 ust 1 ustawy o postępowaniu kompensacyjnym, a w konsekwencji podstawą prawną żądania zwrotu zaliczek nie mógłby być art. 494 k.c., co powód w piśmie procesowym z dnia 9 maja 2013 roku uznał wywodząc jednocześnie, że w tych okolicznościach faktycznych świadczenie zaliczek ma charakter świadczenia nienależnego, a podstawą prawną żądania ich zwrotu jest art. 410 § 1 k.c. w zw. z art. 405 k.c.

Zaznaczenia wymaga w tym miejscu, że pominięcie przez powoda w pozwie faktów związanych z brakiem akredytywy dotyczącej tych dwóch umów nie daje podstaw do postawienia powodowi zarzutu naruszenia art. 3 k.p.c., zgodnie z którym strony obowiązane są dokonywać czynności procesowych zgodnie z dobrymi obyczajami, dawać wyjaśnienia co do okoliczności sprawy zgodnie z prawdą i bez zatajania czegokolwiek oraz przedstawiać dowody. Powód jako syndyk masy upadłości – jak wyjaśniał na rozprawie reprezentujący powoda pełnomocnik – ma utrudnione zadanie w zakresie zebrania wszystkich dokumentów Stoczni (...), część z nich zachował bowiem zarządca kompensacji, który dopiero w toku niniejszego procesu udostępnił syndykowi te dokumenty bądź jedynie ich wydruki.

Stanowisko wyrażone przez powoda w piśmie procesowym z dnia 9 maja 2013 roku – stanowiącym ustosunkowanie się do odpowiedzi na pozew – sprowadza się do twierdzenia, że wraz z rozwiązaniem tych dwóch umów nie doszło do zrzeczenia się przez Stocznię (...) roszczenia o zwrot zaliczek. Tezę tą powód uzasadniał wskazując na dwa zagadnienia:

powołując się na art. 65 § 2 k.c. powód wywodził, że jego zdaniem zaliczka nie jest „kosztem” powstałym z tytułu rozwiązania umowy, o jakim mowa w § 4 pkt 3, tym samym nie znajduje do niej zastosowania zdanie ostatnie § 4 pkt 3, a to oznacza, że uzasadnione jest roszczenie powoda o zwrot zaliczek, będących – wobec rozwiązania umów – świadczeniami nienależnymi;

zatrudniony w stoczni (...), który podpisał objęte sporem umowy, nie był jako pełnomocnik umocowany do „zrzekania się” roszczeń stoczni, nie mógł więc skutecznie podpisać umów zakładających, że rozwiązanie umowy nastąpi „ze zrzeczeniem się” roszczenia.

Mając na uwadze stanowisko powoda w pierwszej kolejności należy dokonać wykładni zdania ostatniego § 4 pkt 3 umów, tj. zapisu stanowiącego, że rozwiązanie umowy „nie powoduje żadnych kosztów”, a strony „nie będą zgłaszać żadnych roszczeń z tego tytułu i zrzekają się ich wzajemnie”. Spór dotyczy tego, czy zaliczka jest „kosztem” w rozumieniu tego zapisu.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęta została w oparciu o art. 65 k.c. tzw. kombinowana metoda wykładni (por. np. uchwała z 29.06.1995, III CZP 66/95, OSNC 1999/12/168; wyrok z 21.11.1997, I CKN 825/97, OSNC 1999/5/81, wyrok z 20.05.2004, II CK 354/03, OSNC 2005/5/91, wyrok z 8.10.2004, V CK 670/03, OSNC 2005/9/162), która przyznaje pierwszeństwo temu znaczeniu oświadczenia woli stron, jakie obie strony rzeczywiście nadawały mu w chwili jego złożenia (subiektywny wzorzec wykładni). Pierwszeństwo to wyprowadzane jest z art. 65 § 2 k.c., zgodnie z którym w umowach należy raczej badać, jaki był zgodny zamiar stron, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu.

Gdy okaże się, że strony nie porozumiały się co do treści złożonego oświadczenia woli, za prawnie wiążące należy uznać jego znaczenie ustalone według obiektywnego wzorca wykładni. Potwierdza to zawarty w art. 65 § 1 k.c. nakaz tłumaczenia oświadczeń woli tak, jak wymagają tego ze względu na okoliczności, w których zostało złożone, zasady współżycia społecznego oraz ustalone zwyczaje. Ustalając powyższe znaczenie oświadczenia woli należy wyjść z reguł językowych, uwzględnić okoliczności złożenia oświadczenia (kontekst sytuacyjny), kierować się celem umowy.

W rozpoznawanej sprawie w celu ustalenia, jakie znaczenie obie strony rzeczywiście nadawały oświadczeniu woli w chwili jego złożenia (subiektywny wzorzec wykładni) przeprowadzone zostały dowody z przesłuchania w charakterze świadków osób, które uczestniczyły w negocjowaniu umów i ustalaniu ich treści (B. A., W. M., P. T., A. N.).

Przed przystąpieniem do dalszych rozważań zaznaczyć trzeba, że przedstawione przez powoda (syndyka) w piśmie procesowym z dnia 9 maja 2013 roku rozumienie zdania ostatniego § 4 ust 3, zgodnie z którym zaliczka nie należy do „kosztów”, o jakich mowa w tym zapisie, pozostaje bez znaczenia przy dokonywaniu wykładni tego zapisu z zastosowaniem subiektywnego wzorca, ponieważ syndyk (podobnie zresztą jak zarządca kompensacji) nie uczestniczył w składaniu spornego oświadczenia woli, nie może więc mieć wiedzy co do tego, jakie znaczenie obie strony rzeczywiście nadawały oświadczeniu woli w chwili jego złożenia.

Spośród wymienionych wyżej świadków najbardziej szczegółowe zeznania złożył A. N.. Zeznania tego świadka są przy tym w pełni wiarygodne – świadek obecnie nie pracuje w spółce (...), jest emerytem, nie wiąże go więc z żadną ze stron stosunek, który mógłby wpływać na treść jego zeznań. Zeznania zgodne z relacjami A. N. złożył jego przełożony z czasów zatrudnienia w spółce (...).

Z zeznań tych dwóch świadków – uczestniczących w procesie negocjowania umów – wynika, że zapisy § 4, zatytułowanego „warunki płatności”, pojawiły się w związku z zaistniałą w relacjach między stronami sytuacją. Stocznia (...) oraz jej poprzednik - Stocznia (...) nie płaciły za wytwarzane przez spółkę (...) urządzenia okrętowe, w 2008 roku sytuacja na rynku zmieniła się jednak o tyle, że spółka (...) mogła wprowadzić do umowy zabezpieczające ją zapisy, co dla A. było warunkiem kontynuowania umów w sytuacji niepewnej sytuacji finansowej stoczni. Idea

całego zapisu z § 4 – jak wyjaśnił świadek A. N. – polegała na tym, aby wprowadzić krótkie terminy dostaw (co dla spółki (...)) było możliwe, gdyż miała już przygotowane zamówienia), zapewnić spółce (...) 35 % wartości gotowego wyrobu w postaci przedpłaty w gotówce oraz zapewnić otwarcie akredytywy na pozostałą kwotę, co miało gwarantować, że narastanie kosztów związanych z produkcją w spółce (...) będzie zgodne z napływem pieniędzy bądź z zabezpieczeniem środków na ich finansowanie. O ile akredytywa nie została otwarta w określonym umową terminie, to umowa – zgodnie z wolą stron – ulegała rozwiązaniu, przy czym każdą ze stron obciążały takie wydatki, jakie do tej pory poczyniła, bez możliwości dokonywania między stronami jakichkolwiek rozliczeń. Dla stoczni oznaczało to „przepadek” przedpłaty, dla spółki (...) – brak rekompensaty za nakłady związane z zaangażowaniem produkcji wyrobu, który ostatecznie nie powstał jako wyrób gotowy. Spółka (...) pozostawała więc z „półproduktem”, nie miała przy tym możliwości wykorzystania tego „półproduktu” w dalszej działalności, był to bowiem wyrób unikatowy. Jak wyjaśnił świadek A. N. po rozwiązaniu umów podejmowane były między stoczną i spółką (...) próby zawarcia umów dotyczących „półproduktów”, z którymi spółka (...) została po rozwiązaniu umów dotyczących produkcji urządzeń.

Zapis § 4 pkt 3 umów (zdanie ostatnie), zgodnie z którym rozwiązanie umowy „nie powoduje żadnych kosztów”, a strony „nie będą zgłaszać żadnych roszczeń z tego tytułu i zrzekają się ich wzajemnie” oznaczał więc, że brak akredytywy w określonym umową terminie powoduje, że umowa rozwiązuje się, a strony nie dokonują żadnych rozliczeń finansowych uważając umowę – jak określił to świadek A. N. – za „skonsumowaną”. W świetle powyższego przedpłata (zaliczka) była przez strony rozumiana jako jeden z kosztów obciążających strony w razie rozwiązania umowy, który nie będzie przedmiotem żadnych roszczeń.

A. N. i P. T. zgodnie zeznali, że obie strony umowy rozumiały zapisy zdania ostatniego § 4 ust 3 w sposób przedstawiony powyżej.

Zeznania obu wymienionych świadków są w tym zakresie wiarygodne. Świadczy o tym fakt, że jednomyślnie opisane przez świadków fakty, jakie doprowadziły do powstania spornych zapisów, układają się w logiczny ciąg zdarzeń, który przyczynił się do osiągnięcia porozumienia o treści adekwatnej do aktualnej ekonomicznej sytuacji obu stron, a następnie do przełożenia tego porozumienia na zapisy umowne o treści zawartej w zdaniu ostatnim § 4 ust 3 umów.

Zeznania A. N. i P. T. co do tego, jak obie strony umów w chwili ich negocjowania rozumiały zapisy zdania ostatniego § 4 ust 3 były zgodne ze sobą, logiczne w opisanym wyżej znaczeniu, stanowcze, korespondujące z innymi dowodami, w tym z dowodami z dokumentów oraz z zeznaniami K. N.. Ta ostatnia zeznała, że nie uczestniczyła w negocjowaniu umów, ale konsekwencją umów były znane jej zapisy księgowe. Świadek wskazała, że rozumieniem spółki kiedy umowa ulegała rozwiązaniu, to zaliczka nie podlegała zwrotowi, a spółka (...) nie dochodziła od stoczni zwrotu kosztów, jakie powstały w związku z realizacją umowy (por. rozprawa 00:56:43). Dalej świadek opowiedziała o księgowości spółki i sposobie finansowania umów. Zeznania K. N. w całości korespondowały z zeznaniami A. N. i P. T..

Z zeznań A. N. i P. T. wynika również, że ze strony stoczni w negocjacjach uczestniczyli W. M. i B. A..

Osoby te także zostały przesłuchane w charakterze świadków, jednak w przeciwieństwie do zeznań A. N. i P. T. zeznania W. M. i B. A. nie były kompletne, obaj świadkowie zasłaniaли się niepamięcią, ponadto zarówno W. M. jak i B. A. wskazywali na siebie nawzajem jako na osobę odpowiedzialną za przygotowanie treści umów, podkreślając brak swojej odpowiedzialności za zapisy umowne. Oboje przyznawali przy tym, że stocznia znajdowała się w sytuacji „przymusowej”, co odnosili do sytuacji ekonomicznej stoczni i jej zapotrzebowania na produkowane przez A. urządzenia. Na pytania o znaczenie spornych zapisów świadkowie nie potrafili udzielić kategoriycznych (jednoznacznych) odpowiedzi, wypowiedzi każdego ze świadków poprzedzone były zwrotami o treści : „nie sądzę”, „nie umiem powiedzieć”, „nie pamiętam”. Ostatecznie jednak B. A. w odniesieniu do zdania ostatniego § 4 ust 3 zeznał, że nie wyklucza, iż zapis ten mógł oznaczać, że zaliczki przepadają (por. rozprawa : 00:37:00).

W przeciwieństwie do wskazanych wyżej świadków zeznania W. M. i B. A. były więc niekompletne, niespójne, pozbawione stanowczych i jasnych wypowiedzi.

Sąd uznał tym samym, że na podstawie zeznań A. N. i P. T. należy ustalić, że obie strony umowy w chwili jej negocjowania rozumiały zapisy zdania ostatniego § 4 ust 3, w ten sposób, że brak akredytywy w określonym umową terminie powoduje, że umowa rozwiązuje się, strony nie dokonują żadnych rozliczeń finansowych uważając umowę za „skonsumowaną”, a przedpłata (zaliczka) dokonana przez stocznię stanowi jeden z kosztów obciążających strony w razie rozwiązania umowy, który nie będzie przedmiotem żadnych rozliczeń czy roszczeń ze strony stoczni.

Na podstawie zgromadzonych dowodów było więc możliwe dokonanie wykładni umowy przy zastosowaniu subiektywnego wzorca, na podstawie zeznań świadków możliwe było bowiem ustalenie, jakie znaczenie obie strony rzeczywiście nadawały oświadczeniu woli w chwili jego złożenia.

W tym stanie rzeczy nie ma potrzeby odwoływania się do obiektywnego wzorca wykładni, który przy ustalaniu znaczenia oświadczenia woli nakazuje wyjść z reguł językowych, uwzględnić okoliczności złożenia oświadczenia woli (kontekst sytuacyjny), kierować się celem umowy.

W piśmie procesowym z dnia 9 maja 2013 roku powód zdaje się właśnie dokonywać wykładni z odwołaniem się do reguł językowych (na co wskazuje wywód powoda odnoszący się do językowego znaczenia słowa „koszty”, wyłączający zaliczenie do kosztów takich wydatków jak zaliczka, a nakazujący do tych kosztów zaliczyć koszty poniesione w celu zawarcia umowy czy utracone korzyści). Jak już wspomniano powód pominął mający pierwszeństwo etap wykładni z zastosowaniem subiektywnego wzorca, przechodząc od razu do wykładni z zastosowaniem wzorca obiektywnego.

Niezależnie od powyższego wskazać trzeba, że wykładania z zastosowaniem obiektywnego wzorca to nie tylko wykładania językowa, ale także analiza treści umowy z uwzględnieniem okoliczności złożenia oświadczenia (kontekst sytuacyjny) i celu umowy. Odnosząc te dwa ostatnie kryteria do faktów ustalonych na podstawie zeznań świadków dostrzec trzeba, że kontekst sytuacyjny, w jakim negocjowano umowy oraz wynikający z zeznań świadków cel umowy także przemawiają za takim rozumieniem spornego zapisu, jaki jest wynikiem wykładni dokonanej według wzorca subiektywnego. Tym samym stanowisko powoda w omawianym zakresie należało uznać za niezasadne.

Powyższe rozważania dają także podstawę aby uznać, że nieuzasadnione jest kolejne stanowisko powoda, wyrażone w piśmie procesowym z dnia 9 maja 2013 roku, wskazujące na to, że roszczenie o zwrot zaliczek jest uzasadnione mimo zapisu zawartego w zdaniu ostatnim § 4 ust. 3 umów, co powód wywiódł negując umocowanie podpisującego umowy pełnomocnika stoczni (...) do „zrzekania się roszczeń”.

Z pisma procesowego syndyka masy upadłości z dnia 9 maja 2013 roku wynika, że traktuje on zapis zawarty w zdaniu ostatnim § 4 ust 3 umów o treści: „strony nie będą zgłaszać żadnych roszczeń z tego tytułu i zrzekają się ich wzajemnie” jako osobną umowę w przedmiocie „zrzeczenia się roszczenia”. Wykładnia umów łączących stocznię i spółkę (...) nie daje jednak ku temu podstaw. Jak już kilkakrotnie wspomniano strony zatytułowały § 4 „warunki płatności”, ponadto ustalenia stron wyartykułowane w tym paragrafie były efektem negocjacji prowadzonych w opisanej wyżej sytuacji. Cały § 4 obejmuje treść wypracowanego przez strony porozumienia, zakładającego inny niż dotychczas sposób finansowania umów i inne zabezpieczenia płatności dla spółki (...). Idea tego porozumienia nie opierała się na założeniu, że stocznia zrzeka się jakichkolwiek roszczeń wobec spółki (...), zakładała natomiast, że proces produkcji jest na bieżąco finansowany przez stocznię, a w przypadku odstąpienia przez stocznię od przewidzianego umową finansowania umowa ulega rozwiązaniu, natomiast dokonane przez stocznię przedpłaty ulegają „skonsumowaniu” w realizowanym przez spółkę (...) procesie produkcji. Taka umowna konstrukcja w obrębie umowy o dzieło jest dozwolona w ramach swobody umów, co więcej wykazuje ona podobieństwo do konstrukcji przyjętej przez ustawodawcę w art. 644 k.c., który przewiduje możliwość odstąpienia od umowy o dzieło przez zamawiającego, który ma jednak wówczas obowiązek zapłacić umówione wynagrodzenie pomniejszone o to, co druga strona zaoszczędziła niewykonując do końca umowy. Stocznia i spółka (...) umówiły się natomiast, że określone zachowanie zamawiającego (stoczni), polegające na nieustanowieniu akredytywy, będzie oznaczało rozwiązanie umowy ze skutkiem finansowym takim samym, jak przewidziany w art. 644 k.c. – w istocie stocznia miała bowiem zapłacić za część wykonanego dzieła. Porozumienie stron w aspekcie finansowym różni się więc od art. 644 k.c. jedynie o tyle, że strony w drodze umowy dokonały zryczałtowania kwoty obciążającego zamawiającego (stocznię) częściowego wynagrodzenia, które zgodnie

Dalej pozwana podnosiła, że wezwanie do zapłaty tych kwot zarządca kompensacji zawarł w piśmie z dnia 16 maja 2009 roku, po czym nie podjął żadnych kroków w celu odzyskania tych należności. W piśmie z dnia 10 czerwca 2009 roku zarządca kompensacji wzywał już do zapłaty tylko kwoty 4.805.100,43 zł z sześciu umów, z których żądanie objęte jest pkt I 1 pozwu. Powołując się na trzyletni okres przedawnienia (art. 118 k.c.), liczony od wezwania do zapłaty z dnia 16 maja 2009 roku, pozwana wywiodła, że roszczenie dochodzone pozwem złożonym w dniu 7 grudnia 2012 roku jest przedawnione.

Powód w piśmie procesowym z dnia 9 maja 2013 roku nie odniósł się w ogóle do twierdzeń pozwanej uzasadniających zarzut przedawnienia (ani do samego zarzutu przedawnienia), należy więc przyjąć te twierdzenia za przyznane.

Oceniając podniesiony przez pozwana zarzut przedawnienia należy uznać go za zasadny.

Zgodnie z art. 120 § 1 k.p.c. bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne. Jeżeli wymagalność roszczenia zależy od podjęcia określonej czynności przez uprawnionego, bieg terminu rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stałoby się wymagalne, gdyby uprawniony podjął czynność w najwcześniejszym możliwym terminie.

Istotnie zarządca kompensacji skierował do pozwanej wezwanie do zapłaty datowane na dzień 16 maja 2009 roku, co oznacza, że nawet gdyby przyjąć istnienie roszczeń z faktur wymienionych w tym piśmie, to pozew (z dnia 7 grudnia 2012 roku) został złożony po upływie trzyletniego terminu przedawnienia.

Roszczenie o zapłatę kwot 28.764,00 zł i 1.046.416,00 zł należało więc z jednej strony uznać za nieudowodnione przez powoda, z drugiej – o ile założyć, że roszczenie takie powstało – pozwana podniosła skuteczny zarzut przedawnienia.

Mając na uwadze powyższe Sąd uznał za powództwo za uzasadnione jedynie w części - w zakresie kwoty 3.058.241,35 zł, obejmującej przedpłaty z umów : (...) (...) w wysokości 638.282,93 zł; (...) (...) w wysokości 708.516,90 zł; (...) (...) w wysokości 788.916,98 zł; (...) (...) w wysokości 922.524,54 zł.

O odsetkach za opóźnienie od zasądzonej kwoty 3.058.241,35 zł, orzeczono na podstawie art. 481 § 1 k.c. Odsetki te powód zasadnie nalicza od wezwania do zapłaty (art. 455 k.c.), przy czym wezwanie do zapłaty przedpłaty z umowy (...) w wysokości 638.282,93 zł zostało dokonane pismem z dnia 11 maja 2009 roku (nadanym w dniu 25 maja 2009 roku), a wezwanie do zapłaty przedpłaty z umów (...) zostało dokonane pismami z dnia 14 kwietnia 2009 roku (nadanym w dniu 4 maja 2009 roku), odsetki zasądzono więc odpowiednio od kwoty 638.282,93 zł od dnia 2 czerwca 2009 roku i o d kwoty 2.418.958,42 zł od dnia 12 maja 2009 roku.

Powództwo podlegało oddaleniu co do przedpłat z umów (...) oraz co do roszczeń w wysokości 28.764,00 zł i 1.046.416,00 zł.

Stan faktyczny rozpoznawanej sprawy jest niesporny. Pozwana nie przeczyła opisanym w pozwie faktom, jedynie uzupełniła przytoczone przez powoda okoliczności wskazując, że w odniesieniu do dwóch umów (o numerach (...) (...) (...) (...)) Stocznia (...) nie ustanowiła opisanej w umowie akredytywy, czemu z kolei nie przeczył powód. Przeprowadzenia postępowania dowodowego, obejmującego przesłuchanie świadków, wymagało natomiast dokonanie wykładni spornych zapisów umów, spór między stronami powstał bowiem na tle rozumienia tych zapisów. Ocena zeznań świadków (B. A., W. M., K. N., P. T., A. N.) została dokonana we wcześniejszej części rozważań.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. i art. 98 § 1 i 2 k.p.c. oraz na podstawie przepisów Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 z 2002 roku) przy założeniu, że strona powodowa jest stroną wygrywającą proces w 52 %. Sąd rozliczył koszty stosunkowo - stosownie do art. 100 k.p.c.

Koszty jakie podlegają rozliczeniu po stronie powoda wynoszą 107.217 zł, w tym: 100.000 zł – opłata od pozwu, 7.200 zł - koszty zastępstwa procesowego, 17 zł - opłata skarbową od pełnomocnictwa. Koszty jakie podlegają

rozliczeniu po stronie pozwanej wynoszą 7.217 zł i obejmują koszty zastępstwa procesowego oraz opłatę skarbową od pełnomocnictwa.

Powód winien otrzymać od pozwanego 52 % z 107.217 zł, tj. kwotę 55.752,84 zł, pozwana powinna otrzymać od powoda 48 % z 7.217 zł, tj. kwotę 3.464,16 zł, na rzecz powoda zasądzono więc różnicę – 52.288,68 zł.